

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea so face in Sabiu la expeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 23. ANULU XIX.

Sabiu, in 21 Martiu (2 Aprilie) 1871.

tru celelalte parti ale Transilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. lera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscreretele se platescu pentru intai ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ore cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Meditatiuni.

Unu diurnalistu i se pote intempra adese-ori ca variele cestiuni, descrieri, intemprari, ce i trecu pre dinaintea imaginatiunei sele cu ocaziunea cetirei foiloru, corespundintieloru etc. cei vinu, sa lu faca a se crede: candu intr'o pusetiune din carea sa veda permutatiunea lucruriloru intre individualitatiile numite popore, natiuni, confessiuni; candu intr'o adunare numita dieta, meeting, sinodu, conferintia si cum se mai numescu diferitele adunari; candu pre campurile de bataia, unde sa vada masse mari de omeni aruncandu-se cu veementia, dandu focu si schintei asupra unei alteia si versandu riuri de sange s. a. s. a. asemenea. Tote aceste se potu intempra si altoru cetitoru, precandu ei ca si diurnalistu se afla in realitate intre cei patru paretii linisciti ai locuintei. Si candu omulu se reculege si se regasesce iera in liniscea sea, din carea cu corpulu nu s'a departatu nici unu pasu, ore nu va fi naturalu ca sa si puna intrebarea: asupra carei din tote aceste sa-mi indreptu atentiunea?

Ce are unulu din noi in dia'a de astadi dinaintea sea? Are afaceri bisericesci-scolare, pentruca se apropia sinodele archi-respective diecesane; are afaceri politice, cari se subimpartu mai intaiu in interne si esterne. Celea se subimpartu in atatea parti in catu mai nu le mai afli capetulu; noroculu, ca unele se localisza si prin urmare se vinu in partea cea mai insemnata individiloru ce se tienu de cutare parte de locu, seu caroru primescu anume in fine sarcina ca la loculu respectivu sa conlucre la deslegarea loru. Cele esterne, fiindu ca nu ne atingu de dreptulu, si fiindu-ca ele ne storceu mai de multe ori numai simtieminte, celu multu dorintie, ne ocupa numai intr'atata incatu dupa ce meditamu si discutamu asupra le, le lasemu intr'atata; multu deca ne intindemu pana la scrierea unui articlu in vre-o foia — ceeaalta treba apoi o incredintiamu diplomatiei.

Cu cele esterne suntemu dara totu de un'a mai curendu gat'a. Cele interne au inse sa ne ocupe mai seriesu, intr'atata, intru catu suntemu pre adese-ori insine chiamati a ne da parerea decisiva intre'nsele.

I. Amu vedutu vre-o cati-va articlu privitori la afaceri bisericesci si scolare, amu vedutu si mai multe mesuri luate de catre organele esecutive bisericesci, cunoscute publiculu nostru si din foia nostra. Ca cei ce de astadata numai mediteza asupra loru, ne punemu ierasi alta intrebare si dicemu: ce sa tienemu de tote cate vedemu ca se desfasura pre terenulu afaceriloru bisericesci si scolare?

Inainte de tote cugetamu asupra cartei mari, a „Statutulu organicu“, carele, ca o basa, pre carea are sa se ridice edificulu vietii bisericesci-scolare a metropoliei nostre, din anu in anu, prinde radacini in poporu, si, pre langa invingere de greutate, are sa ne ajute sa ajungemu a grigi noi de noi insine resp. de moralitatea nostra; cugetamu ca deca acest'a se va consolidu asi de tare incatu se aduca tote fruptele ce au si ce trebuie sa emaneze din trensa, poporulu nostru si ca individi singuratici si ca individualitati si individualitate mai mare, va castigu puteri, prin cari sa se pota aventu la crearea de institute binefacatorie si imultitoare de puteri intelectuale, cu aceste si va realisu o stare mai buna, mai corespunditoria trebuintieloru, si in fine societatea preste totu va dobandi in individi, individualitatiile si individualitatea acestei metropolie membri folositori, a caroru influentia sa fia dorita in tote afacerile de interesu comunu: dara nu sa fia trecuta cu vederea, ba dora chiaru ignorata in adinsu.

Scirile ce ne vinu din multe parti despre reu'a intrebuintiare a constitutionalismulu de catre poporu nu le trecemu cu vederea nici de cum, nu le trecemu nici pre acele, cari nu se spunu asi de adese-ori, pre catu de adese ori se vedu, adeca ca si inteligintia, carea aru trebui sa conduca pre poporu la drepta apretuire a foloseloru — si la drepta aplicare a constitutiunei bisericesci, conduce de multe ori la satisfacerea intereseloru ei provenite din ambitiune reu intielasa, din animositate si resbunare. Seimu casori, unde poporulu i s'a infaciatu de catre omeni inteliginti preotimea dreptu de o casta rapitoare si sugatoare de averea poporulu, de asupritorea invetiamentulu, de respanditorea intunereculu tocmai atunci, candu era sa se imbunatatieasca storea preotimei; suntu casori, unde peccatele politiei locali s'au aruncatu iera de inteligintia in spinarea preotimei, numai ca sa o faca nevrednica inaintea poporulu; suntu casori, unde interesele private au respinsu la alegeri de protopresviteri pre cei mai demni, din cauza ca tocmai inteligintia, avendu-si „omenii“ au condusu pre poporu de asi, ca sa luere in contra adeverateloru interese poporali etc, etc.

Se intielege ca deca acei ce potu cuprinde mai curendu folosele constitutionalismulu bisericescu abuzeza, atunci sa nu ne miramu de poporu, ca nu usza (intrebuintiaza) bine constitutiunea si trebuie sa adaugemu, in t o t u l o c u l u. Pentruca spre bucuria si mangaierea nostra suntu si casuri de acele, unde vedemu ca pre langa constitutionalismu merge de o sutu de ori mai bine, decatu fara de densulu.

Caus'a este ca preotimea si inteligintia arata poporulu, si poporulu precepe, ca ceea ce face, face spre binele seu, si ca e mai bine, ca, deca face elu ceva, sa faca de voi'a sea, decatu silitu de altii; candu elu nu are voia apoi sa judece, sa-si dea parerea asupra celoru ce are se dea si celoru de la carii are sa primisca.

Cand s'aru urma in tote partile asi aru disparu curendu plangerile asupra nepriceperii poporulu, aru inceta denegarea insusirii loi de a pute traia decidendu elu insusi asupra sortiei sele.

sa punemu inse ca este asi, ca adeca, poporulu nu este capace de viatia constitutionale, trebuie pusa silintia de a lu deprinde si alu aduce in starea de a cugetu liberu de sorcea sea si de a si o regula in tota independintia intelectuale. Acest'a inse trebuie intelegintia sa o faca ca adevrata representanta a acestei notiuni, departandu dela sine si ceea ce aru pute paré ca este interesu partialu si cu deosebire ferindu-se de a inlocui „inteligintia“ prin ignorantia, de a crede ca numai hulindu, numai batandusi jocu cine-va de altii va pute sa stralucisca,

Amu statu cam multisioru la partea generale, ce privesce biseric'a si viatia ei si noi dicemu, ca se apropia sinodele diecesane resp. archidiecesanu.

Sinodele? Meditandu si asupra acestor'a nu ne putem demite asupra activitatiiei loru speciali. Atunci aru trebui sa luamu totu ce s'a lucratu in trensele, incependu de candu s'au tienatu in metropoli'a nostra, de pre atunci de candu inca nu era recunoscuta de statu formalu ca atare, ba pote de atunci, de candu s'au intreruptu, parasindu unu prelatu, cu o parte din eloru si din poporu, legatur'a bisericiei nostre si aducendu prin acest'a stagnatiunea seculara in biseric'a. Reprivires asupra acestui spatiu de tempu umbrosu alu trecutulu, apoi actele cele multe dela inceperea reinviarei metropoliei si reflexiunile asupra loru, aru recere ca sa scriemu multu, multu, mai multu de catu pote cuprinde unu diurnalu in eclonele sele. Pentruca aru trebui sa apretuim stricarea cea mare prin perderea unui

terenu cum e alu bisericiei, pre mai bine de o sutu de ani, perderea bunuriloru (mosieloru) ce le possiedea metropoli'a si episcopiele ei, incatu abia le mai potemu da de urma, perderea morale prin frecarile cele multe si netrebnice in urm'a nisuintiei de a trage pre omeni de sub scutul unei bisericiei stramosiesci sub aripile alteia, si alte multele, cari ne aru intrista si amari, dara apoi ne aru si lumina asupra acestei bucati seu periode tr ste a istoriei nostre nationali. Dara unde aru fi apoi tempulu si spatiulu pentru inregistrarea tuturoru actelor dela sinodulu din 1850 in archidiecesa, dela celu din 1860, 1864, dela sinodulu archiereiloru in 1865 si in fine dela celu dintaiu congressu din 1868 si dela congressulu din tom'a trecuta si sinodele ce avura locu in provintia metropolitana in timpul din urma? Unde reflectarea asupra loru, pentru ca sa putemu medita asupra celoru ce au sa urmeze?

Si cu tote aceste nu se pote dispensa omulu de a cugeta, de si numai in trecatu, despre tote aceste si a reasuma celu putienu rezultatele acestor'a si a trage consecutiile din trensele.

Reasumarea cea mai scurta si cea mai adevrata este aceea, ce ne arata desvoltarea vietii bisericesci in unu modu vivificatoriu, versatu asupra bisericiei prin organizarea instituteloru ce ne dau pana aceea, carea sa ne dea nutrementulu celu nesecat pentru tote veacurile.

Ca institutele aceste si prin trensele biseric'a sa fia ferite de stricaciune se cere inainte de tote, ca acei parinti si frati, cari se aduna in numele nostru, la crearea si organizarea loru, sa se desbrace de totu, ce numimu interesu partialu, sa nu caute la castigarea unor renumere trecatore, de cari inse sa fia atarnatu urmari neroditoare pentru biseric'a, respective pentru credinciosii sei.

Dintre tote, institutele de crestere au o chiamare insemnata si ca atare ele voru ocupa tota-de-un'a unu locu de frunte intre afacerile sinodeloru nostre.

Avemu pana acum unele indigitatiuni, in urm'a caroru amu crede ca viitoriulu ne va elibera de temerea, ca institutele de crestere voru fi instrainate de sinulu poporulu, pentru care ele au a se institui. Nu scimu ce voru face sinodele cu densele pana in cele din urma. Cugetamu inse, ca directiunea indigitata va fi sustinuta, cugetamu ca ide'a, ca aceste trebuie sa marga mana in mana cu ceaalta parte a invetiaturei crestinesci, pre carea o preda s. maic'a biseric'a, va fi sustinuta si in viitoriu si prin urmare nu se va mai nisui nimenea a trage o bariera despartitoria intre scola si biseric'a.

Scurta reflexiune asupra universitatiiei.

Roma locuta est, seu universitatea fondulu regescu disa si sasasca nationala a vorbitu. Ce? Cetesca publiculu votulu separatu de-mi josu si va pute judeca. Noue ni se obturde adese-ori intrebarea, ca pentru ce va mai fi de lipsa acestu confluscu, deca existu adunari seunale si deca de alta parte conclusele conflusculu trebuie asterante ministeriulu, si dietei, si deca dealta parte diet'a face legi de acelaasi felu pentru regatulu intregu? ori ca acest'a e o recompensa ore carea pentru diet'a de odinioara seu ca sa fia cu un'a ocaziune mai multa, unde sa pota fi majorisate interesele multoru cetatieni ai statulu, cari se chiama romani, si sa aiba o ocaziune de a fi majorisati si aceia ce se numescu magiari, in interesulu „civilisarei“ orientulu? Orientulu bietulu, lu „civilisaze“ ei altii destulu. Noi suntemu „civilisati“ de multu, incatu, nici mori, nici carciune, nici alte de felulu acest'a nu ne mai remasese in multe comune, afara de ce amu pututu mantui dupa processe indelungate; in catu tota parg'a romanulu trebuie sa calatoreasca in pung'a, siur'a si cosulu popoi strainu si calato-

resce inca si astadi sub nume de desdaunare, in locu de a se da preotului si dascalului romanu. Ce „civilisatiune“ mai frumosa poti sa ascepti si se mai vedi unde, decatu a dispune liberu de unu cornu de tiara intraga, de a vota cate 50,000 fl m. c. pre totu anulu din averea comuna a acestui cornu de tiara scoleroz proprie sasesci si a stringe cu ambe manile de gur'a pungei, ca sa nu pice si altoru conlocuitori vre-unu cruceriu pentru „civilisare“ din acea avere.

Noue ne vine a ride amaru de abusarea cuvintelor „civilisare“ si „antepostu de cultura“ in orientu, de cate ori le audimu din gur'a acestoru omeni, cari nu au facutu nimic'a alt'a in trecutu, decatu au vexatu totu ce a fostu in apropierea loru pentru comoditatea vietii lor; seu ca apoi e de a se intelege cuvintulu cultura in intelesulu celu mai propriu adeca: cioplitura cu cutitulu.

Datori'a romaniloru, este, in intelesulu culturei celei a de verate, a pasi mai energicu contra procederei celei vechi, a aduce la calea egalitatiei si la obiceiulu celu ecutabile de a o respecta. Cu complimente si magutituri nu se vindeca reulu ci invenineza . . .

Votu separatu.

Onorabila Universitate! In siedinti'a onorabilei Universitati din 24. Martie 1871. s'a facutu din partea deputatulu scaunulu Sebesiului Iacobu Bolog'a la § 1. si 2. precum si la toti celalti asemenea sonatori paragrafi din proiectulu maioritatiei comisiunii pentru regularea municipieloru din fundulu regiu, unu amandamentu, prin care s'a cerutu stramutarea numitiloru paragrafi intra-colo, ca in locu de „universitatea natiunei sasesci“ — „sächsische Nationsuniversität“ — sa se dica: „universitatea fundulu regiu“ — „Universität des Königsbodens“ si in locu de averea nationale sasésca — „sächsische Nationalvermögen“ — sa se dica: „averea celoru 11 tienuturi istorice numite in § 1.“ — „Vermögen der im § 1. bezeichneten elf historischen Kreise“.

Amandamentulu acest'a in sa s'a respinsu si s'au ridicatu la concludu paragrafi mentionati cu enunsiulu loru onumatu. ce dedu subscrisitoru ansa, de a insinua la loculu si tempulu seu votu separatu, pre care-lu motivedia acum'a cum urmédia:

1. Considerandu, ca in fundulu regiu locuiescu trei popore principale, adeca poporul romanu, sasescu si ungurescu, intre care dupa natura acestui fondu regescu, care nu a suferitu nici odata vre-o disparitate de drepturi intre locuitorii sei — nu a existatu dupa lege nici o deosebire de dreptu; considerandu ca in acestu fondu regiu a domniut inca din cele mai vechi tempuri sistem'a reprezentativa, pre temelulu carei'a togma asiá su exercitatu romanii si ungurii dreptulu de asiá tramite reprezentantii sei la acest'a universitate, precum l'au intrebuintiatu si sasii; considerandu deci, ca in universitatea acest'a nu a fostu si nu este reprezentatu numai poporul sasescu, ci su reprezentate tote poporele din fundulu regiu: trebuie sa marturisimu, ca numirea acestei universitati de „Universitatea natiunei sasesci,“ a fostu si pana acum de totu nepotrivita si vatamatoare pentru celelalte popore din fundulu regiu; ca usurea ei si mai departe, si mai cu sama dupa ce s'a stersu de totu vechi'a sistem'a staturiloru transilvane dimpreuna cu starea loru esceptionala, privilegiata, si asiá a trebuitu se incete si natiunea sasésca de a se mai infatisia ca natiune stativa, nunumai aru da ansa la necurmata frecari nationale, ci prea lesne aru putea se devina chiaru si prejuditiósá egalei indreptatiri, pretinsa de tote poporele din fundulu regiu, si ca prin urmare universitatea acest'a numai atunci va esprima prin numire caracteristic'a sea cea adeverata si corespunditoare componerei seale, candu se va numi „Universitate a fundulu regiu.“

2. Considerandu, ca documentele sunatoare despre asiá dis'a „avere nationale sasésca,“ nu lasa nici o indoiala despre aceea, ca acest'a avere e proprietatea publica a tuturor locuitoriloru din acelea unspredece tienuturi istorice ale fundulu regiu, care su amintite in §. 1. alu mentionatulu proiectu, si ca aceste tienuturi nu suntu locuite numai de sasii, ci si de romani ungurii si altii: trebuie sa marturisimu, ca numirea acestei averi de „avere nationale sasésca“ nunumai e de totu nepotrivita, ci prea usoru pote sa dea ansa la interpretari daunósá dreptulu de proprietate, si ca prin urmare aru fi trebuitu sa se primésca numirea ei cea adeverata si drepta,

adeca; „averea celoru unspredece tienuturi istorice amintite in §. 1. alu proiectulu.“

Durerea, ca nu s'a primitu acestu amandamentu prea motivatu, ni o alina in catuva sperantia, ca la locurile competente se va lua acela in consideratiunea, de carea e demnu.

S a b i i u in 29. Martie 1871.

Iacobu Bolog'a m. p. deputatulu scaunulu Sebesiului. Elia Macelararu m. p. dept. scaunulu Mercurea. Ioanu Macelararu m. p. dept. scaunulu Mercurea. Michale Dobo de Ruszka m. p. dept. scaunulu Orastia. Dr. Avramu Tincu m. p. dept. scaunulu Orestia. Ioanu Paraschiv m. p. dept. Sebesiului. Dr. Lészay m. p. Szászvárosi képviselő.

Revista diaristica.

„Tr. Carp.“ se pronuncia asupra noului ministeriu in tipulu urmatoriu:

Este de prisosu, credemu, sa mai spunemu publiculu ce ne cetesce, ca „Trompet'a Carpatiloru“ vede in ministeriulu acest'a salvarea patriei de pre priponulu abisului, unde au adus'o anarchisti ambiciosi, mai cu sema prin ministeriulu loru din urma, prin sintes'a tuturor reletoru: ministeriulu Ioanu Ghic'a.

Nici o data pre ceriulu României, intunecat, aburos si blocatu, nu s'a ivitu de-o data unu curcubeu mai claru, luminos si diafanu, cu care sa se anuncie, si prin care sa se intrevédia, curatirea ceriului si stabilirea timpulu bonu.

Acést'a credemu, acést'a maturisimu.

Nimeri'a inspiratiune, norocit'a alegere a Domnitoriului, a fostu credemu providentiale, venita la timpu, venita a stabili reulu in momentele debordare, a asigurá statulu romanu, constitutiunea si tronulu contra incendiulu anarchiei, contra inundatiunii invasiuniloru, contra grindinei de tote retele.

Este de prisosu sa mai spunemu ce este acestu ministeriu; principiile si program'a sea suntu in numele proprie, cari lu compunu. In acestu ministeriu este ceea ce a mai ramasu puru si probu pana astadi in 1848: este generalulu Tell, si comisariulu generale alu guvernulu din 48, acelu amic alu opinciei si alu libertatiloru, ministerulu in 1864, care a cerutu indatu si fara prelungire legea rurale, aplicarea lezei rurale, este Nicolau Kretiucescu.

D. Mihailu Cogalniceanu, acést'a mare figura pre care este scrisu 2 Maiu, Mihailu Cogalniceanu scria cu condeiulu de plumbu transportatu prin entusiasmu, seria d-lui Boliac: „cauta-ii“ si g'escesce pre Kretiucescu, si sarutalu! Au fostu sublimu in consiliulu de ministri ce tienuramu acum; aplecarea lezei rurale, gratia lui, nu va mai teragai inca acele siese luni, in care nu scimu ce se mai intempla, va incepe aplecarea ei indatu.“

Ieta ce felu de barbati compunu ministeriulu actuale, unu ministeriu compusu, ca sa dicemu asiá, numai de capi de cabinetu, numai de individualitati, fie-care cu aureola sea in parte, cu valoarea sea propria, cu prestigiulu seu propriu.

Salutamu acestu ministeriu cu profundu respectu, plini de incredere, si-i amintimu pre langa cele mai urgente ordine sociale, stabilitatea in statu, si ordinea in finantie; i amintimu ca legea rurale sta inca in mari parti ale ei neaplecata, si ca jidovimea inéca, din ce in ce mai largi unde, Români'a!

Totu in afacerea acest'a se pronuncia „Rom.“

Acestu ministeriu, in care intra persoane ilustrate prin sangele dela Craiova si dela 3 Augustu prin unu cinicu sprijinu datu jefuitoriloru Strussberg si C-i'a, s'a presintatu astadi cameriloru.

Presiedintele, fostulu Caimacanu, Loscaru Cartargiu, care in ajunu anuntiasc camerei abdicarea Domnitoriului, decu nu i se voru acordá nesce conditii, cari constituiescu puterea discretionara, adeca violarea constitutiunii, a venit astadi si a ceitu o programa in care declara ca guvernulu se va mantiené in constitutiune.

Aceste cuvinte, acést'a derisiune, au provocatu o fortuna in adunare. Din momentulu dintai, in adeveru faptele, desmintieau declararile ministriloru.

Tóta lumea sciea ca acestu ministeriu este esitu din bun'a placere, ca elu este rezultatulu bataiei din picioru a acelu prussacu din sal'a Slatinianu, care cerea sa se impusce poporul pentru ca nu iubescce pre nemti, si care striga ca va face sa se destituiesca fostulu ministeriu fiindu ca nu

ia datu spectaculu unei versári de sange pre stratele Bucuresciloru.

Noulu ministeriu a debutatu pre placu. Pre candu facea dela tribuna declararea ca va respecta constitutiunea, adunarea era incongiurata de puterea armata: infanteri'a, cavaleri'a si tota politi'a erau asiediate in vederea deputatiloru, subtu ferestrele camerei, si artleri'a din alta parte indrepta tunurisele spre Dealulu-Mitroliei.

In faci'a acestoru demonstrári amenintatorie si anti-constitutiionali din partea puterei esecutive, mai multi deputati au ridicatu vocea c'o energia care le face onóre.

Nu ne tememu, au disu ei, a ne spune opiniunea, chiaru subtu baionete; daru pentru demnitatea adunarei, pentru respectulu ce datorimu constitutiunii, nu primimu a delibera pre catu tempu vomu fi incongiurati de puterea armata.

Ministrulu de resbelu, dinasticulu d. Tell, a declarat atunci ca nu a datu ministrulu ordine a veni ostirea, ca nu scie cum s'a luat acést'a mesura.

Aceste cuvinte au facutu si mai mare agitatieuna adunarei.

In fine ministeriulu s'a schimbatu. Despre omeni cari-lu compunu ne oprimu a dice ceva, fiindu ca ei suntu pre cunoscuti poporulu romanu. Ceea ce avemu sa dicemu, este asupra modululu prin care noi ministri s'au chematu la putere. E-te cunoscutu de toti ca acestu cabinetu l'a compusu capulu statulu dupa vointi'a sea si dupa dreptulu pre care ilu da constitutiunea.

Daru cu tote acestea, actualele ministeriu n'a esitu din adeverat'a maioritate a camerei, si prin urmare, ca consecintia constitutiionale, acestu ministeriu trebuie sa disolve representatiunea nationale.

Sa vedemu cum se esprima in cestiunea acést'a „Felinariulu“:

Dupa cum amu disu in buletinulu nostru de eri, in dosulu perdelei acestui ministeriu se petrecu lucruri de cea mai inalta importantia; cáci capulu statulu spundu francu, ca, decu nu i se va dá unu ministeriu convenabilu, o se abdica, a aruncatu print'acést'a in spiritulu publicu, o justa ingrijire. Ori care aru fi in sa rezultatulu acestoru inainte evolutiuni politice, noi ne facemu si acum datori'a de a inregistra ce se petrece si a astepta cu nerabdare, ca lucrurile sa se transedie in buna pace, asifeliu, ca nici interesele tieei, nici intereselu dinastiei sa nu fia jiguite.

Decu incidentele din 10 Martie sér'a, a fostu de natura de a produce asemenea turburári, si de a opri in locu mecanismulu atatu alu puterei legislative, catu si alu puterei esecutive, in momentele in care aceste puteri se ocupa de interesele publice cele mai vitale, noi deplangemu actual'a politica conducatoare a României, si o declaramu de copilarósá si despoiata de ori ce seriositate.

Pana acum nu suntemu in stare de a apricia mai multu si cu destula positivitate consecuintiele celoru ce se petrecu, si de aceea ne marginimu de o cam data in aceste putiene renduri.

Cu tote acestea nu intardiamu de a atrage serios'a atentiune a ministeriulu actualu, asupra situatiunii triste si delebrate, in care inimicii tieei, atatu din launtru catu si din afara, au aruncatu totu edificulu nationalu. Sa nu gándesca D-loru ca lucrurile suntu de natura de a se mai amana dintro di intr'alt'a.

Acést'a detoria implinita ne resumamu in aceste cuvinte, pre care le adresamu ministriloru actuali: Luati aminte la sarcina pre care a-ti primit'o asupra-ve cáci odata responderea va fi mai mare de catu si aru puté-o cine-va inchipui.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 19 Martie a casei deputatiloru o deschide presiedintele Somssich la 11 óre. Pre fotelielu ministriloru: Andrássy si Kerkápolyi.

Protocolulu se cetesce si aprobéza. Se trece dupa aceea la continuarea desbaterei, intrerupte in siedinti'a trecuta, despre legea bugetului respective propunerea lui Irányi.

V. B a b e s i u si tiene de datoria a declara mai intai, ca nu vorbesce ca romanu, ci ca patriotu, ca unguru, de ore ce densulu e de convingere ca romanii numai atunci voru avea unu viitoriu, candu voru procede mana in mana cu ungurii. (Aplause viue) Densulu tiene politic'a urmata de regimu in decursulu resbelulu de incorecta, de

nepatriotică și votă din această cauză pentru propunerea lui I r á n y i.

Conte Theod C s á k y declară mai înainte, că va vota contra propunerii lui I r á n y i de ôre ce elu aprobăza politică regimului pre deplin în toate părțile ei; nu pôte dice inse aceeași despre tîenut'a ministeriului de esterne în alte afaceri. Diplomati'a noastră mai crede și astăzi că va putea reuși prin intrige și de aci apoi provine că avem a înregistra totu numai pierderi, ect. Recomandă vorbitoriului regimului o politică mai sinceră, mai deschisă, votăza pentru votarea bugetului.

Dupa aceste vorbește Edm. Kallay, din steng'a extrema, contra propunerii lui I r á n y i, M. U e r m e n y i, I. S c h w a r z și presedintele ministrilor A n d r á s s y; pentru propunerea lui I r á n y i mai vorbește în ședința de astăzi numai B e r z e n c z e y, care între altele dice: Cu victori'a Prussiei a învinsu rectiunea, bómbele berlinese din 1848 au bombardat Parisul și prussii au strigat înainte Parisului: Bani s'eu viați! Vorbitoriulu a fostu mai de uned în Sabinu în universitatea sasésca. Acolo o bucuri'a mare despre învingerea nemților și dñii sassi d'cu cătra români în afacerea unei împărțiri de avere cu Fagarsiu! Aceptati, vomu procede cu voi, că cu îndrăznetii de francesi! Densulu a creditu a fi în universitatea sasésca cându a auditu vorbirile în diet'a Ungariei!

O r a s t i a în 24 Martie st. n. 1871.

Vieta și fericirea unui popor depinde dela cultura lui. Acesta e unu adevăru atât de clar, atât de constatat prin esperintia, câtu numai celu orbu la sufletu se mai pôte îndoi. Adă a sositu tempulu, ce cu unu versu tain'cu profetescă mórte neasteptată tuturor popóreloru, care se nevoescu, precătu numai le ieră potente a se cultivă în corpore, a pasi pre aren'a vietiei cu arm'a lui Apoline în mână.

Porol'a tempului, santuarulu vietiei și a fericirii popóreloru, suntu astăzi științele, pre care fără de scóle nu le potemu dobândi și cascigă. Dera pre acestea cum le potemu cascigă, și cele cascigate cum sa le sustienemu că sa nu dispara, dupa cum se amerintia togmă în prezentu.

Acestea le potemu sustiené în proprietatea loru cuvenita prin înființarea de fonduri, asociatiuni și altele. Eu voi inse sa vorbescu aici numai despre înmulțirea și sustinerea scóteloru confessionale din tractulu acest'a.

Pre la anul 1850 în tractulu acest'a mai nu erau scóle, și unde erau, erau numai ombre de scóle, unde se propuneau numai az-buche etc. — prin casele invetiatoriloru, cari er-u cu toate acestea unii dotati cu câte 10 fl. alti cu 20 fl. fiindu siliti a-si incaldi și odai'a unde instrua baeti — din lemnele proprii. — Dera ieră adă se afla în tractulu acest'a și mai cu sēma în 7 comune scoli frumoșu zidite și din materialu solidu, invetiatorii cu plati bunisioré, ieră în celelalte comune mai de midilocu, dupa potinti'a poporului, inse totusi se tiene prelegere și mai cu sēma în lunile de ieră.

Mi aduc aminte că amu cetitu în unele foi jurnalistiche, prin care se impută preotimei că nu se interesă de cultura poporului, adeca de scóle etc. și totusi ele propasiescu. Prin staruinti'a preotiloru și mai cu sēma a dloru protopopi, se înmulțiescu scólele, se facu plati bunisioré invetiatoriloru, se înființăza prin crestini pii fonduri și asiă cu incetulu speramu că ne vomu vedea încatu-va scopulu ajunsu la culmea dorita. — Insa totu indemnulu acest'a, pre care lu posiede preotimea și inteligenti'a noastră, cui avem a multumi? credu că e cunoscutu de ajunsu. Acelui'a adeca, care nu încetă în totu minutulu a lucră pentru cultura și luminarea poporului sie-si incredintiatu.

Sa me întorc la scól'a noastră din Orastia. — Aici pre la anul 1850 erau nescă casutie mici, în câtu abia se puteau instrua 20 baeti și eră silitu și invetiatorulu sa locuesca acolo.

Astăzi inse prin staruinti'a rev. dd. protop. Nicolau Popoviciu și a preotulu George Popoviciu se afla nescă zidiri foarte frumoșe, suntu 2 odai pentru instruciune, proviedute cu toate mobilele necesarie, asiă câtu potu încapea 80 elevi în o odaia. Cartiru acomodată pentru invetiatorii; salarisatu cu 200 fl. v. a. din casa bisericeii și 8 orgi de lemne din padurea comunei. Sa nu zavitu că la clădirea acestor'a pre lângă unii — dlu Ilie Popu a contri-

buitu mai multu, pentru că și s'adusu în diuarie multumita publică. Acesta scól'a eră în 1869 cu vre-o câte-va sute detorie, inse astăzi e liberă de detoria — ba ce e și mai frumoșu, ca totu mă par. G. Popoviciu, parochulu loculu, care funcționăza ca atare de 42 ani, a donat cas'a densulu (liberă de ori ce alte detorii) de sub Nr. 472 din Orastia pre sēma scólei gr. or. carea pre usoru pretinuta sue la 2000 fl. v. a. Are 3 încăperi, culina, celariu boltuitu, siura mare, gradina de legume, și o curte foarte largă, unde se pôte cladi și alte case de locuitu; pre lângă pretiulu celu însemnatu, numai cu unele conditiiuni ne însemnate. — Voia se întrebă pre onoratulu publicu, ôre nu e acestu donu unu esemplu nobilu dela unu preotu? Cu adevăratu foarte nobilu — pre lângă ce ca scól'a noastră nu are nici unu fondu, ci toate spesele ei, precum și salariulu invetiatorescu de 200—300 se face totu numai din casa s. bisericeii, a cărei venitu sta numai din contribuirea crestinaru la cele 3 discuri cu care ambla 3 titori în Domineci și prasnice pre la fie-care crestianu, și din nescari realități cascigate ieră prin piatatea preotiloru dela crestini.

Eu cred că parintele Georgiu Popoviciu prin acest'a a datu unu esemplu laudabilu, pentru care i urediu ani fericiti și darulu sa i fia primitu pre altarulu scólei. Cu ocaziunea cetirei documentulu de dăruire în present'a sinodulu conchiamatu de reverend. d. protop. Nicolau Popoviciu, și s'a strigatu din toate părțile multumita, până și micutii scolaru i striga astăzi se trăiesca inca fericitu, bunulu parinte, că în adencile sēle batrenetie nu și-a uitatu și de ei, elevii scólei fondate.

Binecuvântarea lui Ddieu va umbri sufletulu fundatoriulu, petrecendulu în sinulu lui Avraamu ieră numelu i va remăna nestersu în inimile acelea tenere cari va avé norocirea a se laptă de științele necesarie în acest'a scolutia.

Ce mai dorescu eu? Fiindu că opidulu Orastia se afla togmă în centrulu tractulu protopopescu aru fi foarte cu scopu a se înființă aici o scól'a centrală confessionale, acest'a se pôte foarte usoru dupa statutele proiectate de spectabilulu dñu Dr. Tincu, ce credu că nu va trece multu și și acest'a se va efectua — numai cu timpu. Acest'a e credința reverendissimulu D. protopopu tractuale căru dăduise ocaziune cu ajutorinlu preotimei și a inteligentiei tractuale de siguru o va implini.

Unu poporénu.

Eata cum descrie „Românulu“

MANIFESTAREA

din sēra de 10/22 Martie.

Naște de 7 ôre sēra prussianii, — nemții cum le dicea multimea, — se puseră la mēsa; inse cu primele linguri de supă aduse la gură, le poveră la urechi și primele viduri ale junimei ce se gramăda în grupe mari în jurulu salei Stătinénu. Aceste viduri i indignara, și toti se sculară printr'o miscare spontană, esclămându O, o, o l. Mai stati putienu.

Ieră vr'o trei-dieci patru-dieci de studintu din gimnasia, cari se presinta la intrarea salei, pazita de gendarmi în mare tîenuta, oferiti grătiosamente de politie. Gendarmii se opun, acest'a irita pre ardientea junetie. Prussianii se scolară dela mēsa cu cutite, furculitie și scaune și se rapedă la intrare; unu butoiu cu bere, venindu-le la îndamăna, lu ieră și lu arunca asup'a studintiloru, butoiulu sare de pre trēpta pre trēpta, lovindu pre unu studinte la picioru, și apoi merge de crapa la capulu scărei, esalându unu mirosu caracteristicu, care denuncia nationalitatea ospetiloru.

Acesta procedere cūtezătoré și provocătoré irita la culme pre junii și curagiosii studintu; nimeni, nici gendarmii, nici bere, nici scaune nu i mai potu opri d'a patrunde în sala ospetului, unde se încăiera o luptă violentă, între vre 30 de studintu, mare parte din clasele a două și a trei'a, juni de totu, și între vre-o suta două-dieci de prussiani. Câte-va scaune rupte, câte-va fecie sdrelite, contusuni, etc. fura consecinti'a acestei lupte, curmata curendu de o campania de gendarmi pedestrii veniti în fug'a mare. Se facu mai multe arestari; de buna sēma nu printre prussiani.

În intru politi'a a remasu dera singura cu ospetii prussiani, neaparatu nu pentru a se bate — căci prussianulu traiescu bine cu politi'a, — dera nici pentru a ospetă, căci studintii avusesera de grija a strengé mesele într'unu modu ospetiv, tragendu feliele josu cu totu ce contineau deas-

pr'a. Și apoi d. Rasic'a, înarcinată cu butelulu, nici în ruptulu capulu n'aru mai fi vrutu se espuna buteliile sēle de bunu vinu de Renu, cu care prussianii aveau de gându se serbăza triumfulu loru asup'a Franceii, posesiunea deplina a Rinulu. D'apoi pietriile cari ploau pre ferestre?...

Și afara eră politie destulă, inse multime și mai multă, și totă multime și junime inteligente și studiōsă; facultățile, facultatea de medecina mai cu sēma, juni d'unu curagiu neaudit în faci'a bătoretloru, ce alergau din toate părțile; toate liceele și gimnasiile, clasele superiōre mai cu sēma; apoi o multime mare din clasele cele mai bune a e societății.

Curendu nu mai remase nici unu gîmnu întregu la sala ospetului. Nu numai atât: jalusiile grōse de lemnu și perdele de damasc cari fusesera lasate că preservativu, fura sfarimate, pisate de pietriile cari sburau cu o putere, cu o dibăcia străordinară, toate aceste insocite de mii de flueraturi teribile, de lungi și imense uidiuri, cari se urcau, nu tocmai că tamăia, până la prussiani.

Insa lucru de necredință, probe nedubitable și inteligentiei celoru ce 'nsociau cu asemenea musica — nu tocmai dupa program'a germană publicată — banchetarea prussianiloru! cele trei ferestri spre casa Lahovary, ale constructiunii în care este sala banchetulu, apartienu locuintei unui particularu, d. Marinovici. Acest'a avu ingenios'a ideie de a radica unu stindariu albu, parlamentar, în balconu, și acestu semnalu este de ajunsu pentru că nici o singură pētra, un'a singură macar, sa nu atinga nici din gresiala gemurilo sēu paretii d-lui Marinovici.

Dera în fine sosescu trupe numeroșe: ofitieri voiescu a împacă și departă prin persuasiune sēu fără mare violintia multimea, care staruiescu în flueraturile, uidiurile și aruncările de petri; cu toate aceste printre soldati se gasescu unii cari întrebuintă paturile de pusca, causându contusuni și iritare mare; se întempla și câte-va mici raniri cu baionat'a, din gresie se dice. D'aci conflicte între multime și soldati, conflicte care nu ieră inse nici unu caracteru gravu, grătia inteligentiei acelei multime, și întelepciunii și simți mintelor mai tuturor ofitieriloru. Suntu inse vre o doi cari facu zelu, pentru a se recomandă... se scie cui. Incet, incelu junimea este respinsa și se retrage, jumătate satisfactă de ovatiunea ce a facutu prussianiloru, în curtea bisericeii Sarindariu, dimaintea casei Lahovary și pre bulevardu. Dera ea inse totu staruiescu a aruncă cu o putere și o dibăcie neobovita petre, flueraturi, uidiuri și strigate de totu felulu, caus'a este că prussianii, — fia de frica, fia că desfideră, știindu că suntu paziti de două mii de baionete, — nu voru sa plece din sala.

În curtea bisericeii sarindariu se stabilescă redut'a principale, de acolo ploua mereu pietriile, sfărîmându din ce în ce mai multu ferestri și paretii. Mai multi juni se urca pre două gherete ce suntu în faci'a acelei curti, și pre zidulu lateralu, și de acolo vorbescu sēu arunca petri.

În sgomotulu celu mai grozavu s'aude: Sa plece nemții și sa se stinga luminările; acest'a este vointi'a poporulu adunatu aci de trei ôre. Insa nemții nu voru sa ieră, politi'a nu poté scôte, și multimea 'și urmēza manifestatiunea.

În totu momentulu strigatele de: „traiasca republic'a francesă! traiasca Români'a! Pēra prussianii! despica imense aierulu și unescu toate vocele. Este dejă aproape unu-spre-dieci ôre.

Chiaru de la inceputulu manifestatiunii, de câte ori sosescu unu plutonu de ostire, este întempinatu cu strigatulu de: „Traiasca armat'a româna!“

Mai multi oratori improvisati se urca pre gherete și areta din tota puterea plămîniloru loru că prussianii au pustit, arsu, ucisu femei și copii, au redusu prin fōme capitala latinăției, a civilizatiunii, și acum vinu sa serbăze triumfulu acestoror orori în midiloculu nostru, în faci'a noastră, cari plângemu nenorocirea fratiloru nostri. Dupa fia-care discursu, bombardarea de la redut'a sarindariu reluă o nouă vigōre, și fluerile și uidiurile faceau unu sgomotu asurditoriu. Este ôra unu-spre-dieci trecute.

Sosescu noue ordine de susu, ordine de a imprastia cu puterea, cu glōntiele chiaru multimea. Consululu prussianu furiosu, bate din picioru la procurorele și functionarii români în sala ospetului, apostrofându-i într'unu modu insolent, și cerându-le sa imprastie chiaru cu glōntiele multimea. Aceleiasi ordine.

Se face o învalmasială mare: soldatii largesou

corcuiu și se rapedu în curtea bisericii Sarindaru, cântându a face arestari, înse îndata ce punu mân'a pe unulu, se rapedu două-dieci și-lu scapa.

Se face o tacere relativă și d'o data s'aude clopotulu bisericii Sarindaru sunându tocsinulu. Mare emotiune. La alta biserică s'aude asemene clopotu. Unu june se urca pe acoperementulu bisericii Sarindaru, unde gasesce o tabla mare de tinichia pe care lovindu-o cu putere, produce unu sgomotu de desceptatu mortii. Uiduirile, vuierile, strigatele redefinu grozave. Petrele plouă; însa de la începutu pana la sfersitu nici un'a nu este aruncata asupr'a armatei, și deca câte unu militaru este usioru atinsu, este nomai prin petrele cari recadu de pe zidulu salei Slatinénu. Singuru capitanulu Teodorescu primescce o lovitura de bastonu carei este directu adresata.

Suntu aprópe douăsprediece óre.

Mai toti prussiani, însciti de oficiari se stre-córa unulu câte unulu, bine paziti. Înse luminarele nu se stengu, și manifestarea urméza, preserata la totu momentulu cu glumele cele mai spirituale cari te facu sa ridi în momentele cele mai critice.

În fine ordinile superióre se esecuta. Se procede acuma cu somatiuni în forma. Imbrânceli, paturi de pusca, goniri, caderi etc. Se facu mai multe arestări, în faci'a casei Popovici. Oficiarii nu potu totu déun'a reprimé, procederea camu violinte a unoru dintre soldati.

Luminările s'au stensu în sal'a abortatului ospetiu. Manifestarea se linistescce. Ostirea înaintéza în totu largulu stradelor, și procurorii în capu soméza „în numele legei,” multimea a se retrage „caci, dice unulu, rebeliunea (?) a luatú „unu caracteru gravu.” Printre multimea care se deparléza s'audu voci dicendu: „ce felu de lege romanéscă o mai fi „s'acea, ce da protectiune nemtiloru, cari ne insulta, și nóua patori de pusca și baionete!”

Totulu e în pace.

În sal'a Slatinénu fluiera ventulu. Tóte acele drapele multicolore ale statelor germane, cari împodobescce cá pre unu imensu arlechinu sala, palidu luminata de câteva luminari ale otelierului, care-si aduna cumu póte paharele și servetele, tóte acele placarde pompóse cari póta numele lui Graf von Bismark, Moltke, Fridrich Carl etc, disparu în întunerecu și tacere, far'a fi primitu alta tamâna de câtu aceea care resulta din faptele descrise pan'aci.

Varietăți.

*(Siedinti'a lunarie a comitetului.) Comitetulu Societătei pentru fondu de teatru nationalu tienú siedinti'a sea lunaria Domineca la 7/19 Martie, participandu urmatorii domni membri: presiedintele dr. Iosifu Hodosiu, vice-presiedintele dr. Alesandru Mocioni, casariulu Vicentiu Babesiu, secretariulu Iosifu Vulcanu și membrulu Petru Mihali.

Secretariulu Iosifu Vulcanu reportá despre contributiunile incurse indecursulu lunei trecute:

1. 60 fl. tramisi din Pest'a în o epistola anonimă;
2. Dlu jude procesualu din Dobr'a, Alesandru Crainicu, a tramisu o colecta de 12 fl., la care contribuira urmatorii domni: Alesandru Crainicu jude procesualu în Dobr'a 2 fl., Elen'a soci'a sea 1 fl., Ludovicu Lazaru 1 fl., Petru Trifu jude în Mihaesci 1 fl., Tom'a Anucutiá notariu în Dobr'a 2 fl., Demetriu Lacatusiu în G. Dobr'a 1 fl., Tom'a Nand'r'a în Dobr'a 1 fl., Iosifu Crainicu în Dobr'a 1 fl., Ioane Morariu în Roscani 1 fl.

Dupa aceste dlu presiedinte Hodosiu reportá, ca dlu ministru postescce a se face unele modificatiuni în statute, totu-odata comunica acele modificatiuni.

De óre-ce acele schimbári suntu numai stilistice, și nici decátu esentiale, comitetulu se tienú în dreptu a le primí, reportandu mai apoi despre ele în adunarea generala, care se va tiené în orasiulu Satu-mare la 1 iunie 1871.

Astu-feliu se spera, ca statutele în scurtu timpu voru fi aprobata de cátra guvernú, și atunci comitetulu va poté incepe activitatea sea.

„Famil'a.”

*(În folosulu teatrului nostru nationalu) — precum mai amintiramú — în teatrulu celu mare din Bucuresci se va dá o

mare representatiune teatrala. Acum'a avemú sa adangemu, ca piesele numite voru fi jucate de diletanti. Într'aceea iate și scrisóra dlu directoru teatrulu Teodorini, adresata cátra redactiunea diariului „Informationile” din Bucuresci: „Domnule Redactor! Cetindu stimabilulu dvóstre diariu dela 25 Fauru, amu avutu două simtieminte diametralminte opuse: o via satisfactiune și o deceptiune. Satisfactiune nu numai pentru magulitóriele expresiuni ce contine articolulu intitulatu „Teatru Nationalu,” ci mai alesu pentru caldurós'a sustinere ce faceli unei institutiuni romanéscce, pentru limbajulu demnu cu care cautati a face se prospere nationalitatea. Deceptiunea veni, cá totu de-un'a pentru mine, cu câteva renduri mai josu în anuciulu representatiunei data în favorulu teatrului românú din Ardélu. Dicu deceptiune, cáci sum în dreptu a privi astu-feliu impresiunea ce mi-a produsu vedindu-me pre mine membru fondatoru alu acelei Societăti, înlaturatu de la unu faptu la a cărei nasceri amu conclucratu. Sum prea convinsu de simtiemintele dvóstre de echitate spre a me indoi unu singuru minutu, ca veti face astufeliu ca eu și trup'a mea sa aiba marea onóre de a jocá o serata celu pucinu „Piétra din casa”; și pana la probe contrarie mi place a crede ca acea omitere nu a fostu dictata de câtu de delicateti'a dvóstre recunoscuta. În adastarea placerei ca veti face de ami permite sa concurediu dupa slabele mele midilóce la acea opera romanéscă, ve rogu domnule Redactoru, a primi deosebit'a stima și consideratiune ce ve portu. Teodorini.”

*(O adevérata matróna romana.) În ultimii doi numeri ai foiei nóstre înregistraramú două testamente de mare importantia pentru cultura nóstra nationala. De asta-data suntemu în placuta positiune d'a mai adauge la ele unu faptu frumosu „Monitoriu Oficialu alu Romaniei” publica unu actu de donatiune, din care noi estragemú urmátóriele stre: „Actu de donatiune. Prin care noi, Elisabeta Stirbey Dómna, din liber'a nóstru vointia și neinfluintia de nimeni, dâmu immediatu în deplin'a proprietate institutulu de fete înfiintiatu de noi în Bucuresci, și care póta denumirea de „Institutulu Elisabethan,” casele nóstre cu locul lorú din orasiulu Bucuresci, strad'a Caliti, în cari se gasesce astadi acelu institutu, precum și jumetate din mosia nóstra Elisabeta din judetulu Teleorman. Acestu institutu de fete va portá în viitoriu denumirea de: „Institutulu Elisabetha Dómna.”

*(Congresulu autonomiei catolice) s'a deschisu în Pest'a la 9 Martiu și în siedintiele sele de pana acuma a desbatutu și primitu în generalu statutulu seu organicu. Dintre români n'a intratu nimene în acestu congresu, afara de episcopii Szilágyi și Olteanu. Acestu din urma a si tienutu unu discursu, prin care s'a nisuitu a justificá presinti'a sea în acelu congresu, deca adeca acést'a s'aru poté justificá. Actiunea episcopului din Oradea-mare pan'acuma s'a marginitu în a acompâniá cu grimasuri vorbirile oratoriloru mai liberali.

*(Unu s. parinte în furia predicanđu.) În biserica Dominicaniloru din Viena, parintele Brener vorbiá intraltele astfelu: „Iubitii ascultatori! Indoiel'a nu este fetulu vietiei rele, ci vietia rea nasce indoiela. Acesti necredinciosi, ce se indoiescu, și intipuescu, a fi spirite mari, dar ei suntu servii pasiuniloru daunósa, ei suntu ómeni ignoranti, cu totulu ignoranti, ómeni nebuni. Ce, ce cetescú ei, ce sciú ei? Ei cetescú pre unu Davidu Strauss, Ernestu Renanu, romane și alte prostii. Opurile adevératiloru mari scriptori, caroru este de multiemitu triumfulu nostru asupr'a filosofiei elene și române, asupr'a filosofiei paganéscce, caroru este de multiemitu, ca Christosu, care a fostu jidovloru necasu, nebunia paganiloru, ca invetiatur'a despre cruce a invinsu, — aceste scripture nu le cetescú densii. Acesti mocani, aceste creature mirmidonice, de ce, de ce nu pasiescu ei cu motive d'ale ratiunei contr'a bisericii? Pentru ce?! Paupertatea lorú de spiritú și inima e notaria. (Sberandú și cu gesticulatiuni infuriate.) Acesti monstri afurisiti, impertinenti, aceste creature condamnabile ce merita a fi masacrate, sa ni póta dovedi ca catolicismulu nu este infalibilu?! Scoppii mei ascultatori! Pre acesti ómeni capiatu, ómeni indivoliti, nici nui numiti „necredinciosi,” „indoctori” Oh! aceste rop-ture trebuie duse în casa nebuliloru. A fi dubitante — este cea mai mare rusine; cine se pronuncia ca elu nu crede ce invátia catolicismulu, acell'a este

„diavolu periculosu.” Voltaire — ve rogu, iubitiloru ascultatori, a avé putientica atentiune — Voltaire a disu ca elu cá principe nu aru suferi lângu elu curteni necredinciosi și nu li aru crede. Voltaire proprie nici n'a fostu dubitante, Voltaire în launtrulu seu a fostu credinciosu; Voltaire, acestu flacau impertinente, elu cunoscea ómeni de felulu seu, de natur'a și spiritulu seu, Voltaire a cunoscutu inimele ómeniloru de felulu seu, a ómeniloru indraciti. (Predicatorele da cu pumnii în cancela, și recnesce de infuriatu.) Padiesce-te dara, imperate de aceste fiintie satanice, feresce-te imperatescule ministeriu, stai pururea vigilandu, persecuta pre acesti ómeni spurcati, pedepsescce-i, chinue-i, maltratédia-i, nimicesce-i, ster-sterpescei cu totulu de pre fati'a pamentului! (În tonu amenintatoriu.) Fabricantii preseii jidovéscce au îndumne-dieitu pre profetulu maimucelorú, pre maimuti'a Vogt, ce se rostogolesce în lume, care atátu de uritu s'a blamatu în Germania, a facutu fiasco. Ura și blestemu merita Vogt, blestemu jidovii, ce-si batu jocu de cultulu catoliciloru; acesti jidovi nici nu suntu jidovi; cu atátu mai mare osenda, osenda, trei ori osenda merita acei crestini, cari în adunari publice, unde beti cá porcii se tavelescu, și mascarescu credinti'a lorú și a parintiloru lorú. Pfui, pfui! — Acestea suntu . . . nici nu sflu spressiune pentru aceste creature ale iedului. Pfui!”

*(Unu scheletonu istoricu alu resbelulu franco-nemtiescu) vré sa faca fói'a pruséscă oficiala prin unele repriviri interesante asupr'a nefastulu resbelu. Resbelulu s'a dechiaratu în 20 Iulu 1870 și s'a finitu în 16 Fauru 1871; a duratu deci 210 zile, timpu destulu pentru a devastá și ruiná o tiera frumósa și în tóta privinti'a binecuvântata și pentru a neferici unu poporu bine meritatu de libertatea și salutea popóreloru, celu mai alesu și umanu pre faci'a pamentului. — În 26 Iulu tóta armat'a nemtiescá a fostu mobilisata; în 13 zile ea a statu pre lini'a Trier-Landau. Locomotivele transportau pre fiecare di câte 42,000 de ómeni. Timpulu resbelulu propriaminte a duratu 190 de zile. Armatele nemtiesci au avutu sub acestu timpu 156 de loviri mai mari séu mai mici, între acestea 17 batalii mari; ele au ocupatu — 26 locuri intarite, au prinsu 11,650 oficiari și 363,000 soldati de rondu, au luatú 6700 tunuri, 120 d'acule și stindarde. În diametru deci pre fiecare luna cadu 26 de loviri, 3 batalii, 4 cetati. 1950 oficiari, 60,500 gregari, 1110 tunuri și 20 de acule séu stindarde. — În fapta s'au intemplatú: în Augustu 13 loviri, 8 batalii și au cadutu 4 cetati; în Septemvro s'au intemplatú 13 loviri, și au cadutu 4 cetati; în Oct. 37 loviri, 3 cetati; în Nov. 15 loviri, 2 batalii, 7 cetati; în Dec. 30 loviri, mai multe batalii, 2 cetati; în Ian. 48 loviri, 3 batalii, 5 cetati; în fine în lun'a lui Fauru cadu o cetate: Parisulu. Asediulu Parisului a duratu 130 de zile, sub care timpu s'au intemplatú 22 de erumperi. S'a mai intemplatú și 3 loviri pre mare.

Deca fói'a pruséscă spunea și aceea, ca câte loviri și batalii au perdutu nemtii, apoi câti din ai lorú au devenitu prisioneri și mai vertosu câti nemti au cadutu în fiacare lovire și batalia, — reprivirile ei asupr'a sangerósei drame aru fi în adevéru o istoria în cója unei nuri a celui mai cumplitu resbelu; enumerandu însa acea fói'a numai singuru lovirile, bataliele ce le au sustienutu nemtii și cetatile ce le au ocupatu ei și materialulu giganticu de préda ce-lu dusera cu ei în Germania, — astá se vede ca reprivirile ei tientescce numai spre a glorificá eroismulu armatei germane și a gramadí laurii pre fruntea imperatului temetoriu de Domnedieu. Istori'a trebuie sa fia drépt'a, fidelá, caci de altmintrelea intoneca și nu luminé'ia posteritatea, nu póte fi „magistra vitae”; iéra lumea d'acuma scie ca numerulu nemtiloru caduti în acestu resbelu e multu mai mare decátu alu franciloru.

„Albin'a.”

Indreptare. În nr. 22 s'a strecuratu în not'a Redactiunei la articolulu din Sabiu o eróre, ce smintescce întielesulu notei; cuventulu din finea notei e de a se ceti: r e s p u n d e a.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Martie (1 Aprilie) 1871.

Metalicele 5%	58 10	Act. de creditu	266 40
Împrumut. nat. 5%	68	Argintulu	122 65
Actiile de banca	725	Galbinulu	5 85